

ДЕЯКІ ОСНОВНІ РОЗРОБКИ ХАРКІВСЬКИХ ПОЛІТЕХНІКІВ ДЛЯ АВІАЦІЙНИХ ТА РАКЕТНИХ ДВИГУНІВ

Назаренко С. О., Марусенко С. І., Ткачук М. А.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Історія вітчизняного двигунобудування нерозривно пов'язана з провідним центром фундаментальних та прикладних наукових досліджень у області машинобудування – Харківським політехнічним інститутом (ХПІ, ХТІ, ХММІ) [1, 2]. Випускник 1909 р. ХТІ, віце-директор РБВЗ Д. Д. Бондарев допомагав головному конструктору авіаційного відділу І. І. Сікорському створювати перший у світі чотиримоторний літак "Російський витязь" і перші в історії серійні багатомоторні бомбардувальники "Ілля Муромець", на яких були встановлені рекорди вантажопідйомності, часу і максимальної висоти польоту.

Випускник 1930 р. ХММІ П. Д. Лаврентьєв працював головним інженером найбільшого заводу у країні, яким за роки війни було випущено понад 97 тисяч авіамоторів для Як-3, Як-9, Пе-2. Під його керівництвом завод №24 у найкоротші терміни освоїв виробництво нової техніки – рідинних ракетних двигунів РД-107, РД-108 для першої і другої ступенів ракети Р-7.

Практично усі українські двигуни для вертольотів та літаків мають аббревіатуру АІ, яка символізує перші букви імені і прізвища випускника 1935 р. кафедри ДВЗ ХММІ, Генерального конструктора А. Г. Івченка. У 1994 р. постановою Кабінету Міністрів України присвоєно ім'я А. Г. Івченка конструкторському бюро "Прогрес" – головному розробникові в Україні авіаційних двигунів для літаків і вертольотів.

Випускник 1936 р. кафедри ДВЗ ХММІ Л. М. Ганзбург у 1948–1987 рр. працював на ПО "Південний машинобудівний завод" у Дніпропетровську: начальником виробництва двигунів і ракетного виробництва, замгендиректора (з 1964 р.). Він освоював виготовлення ракет Р-1, Р-2, Р-5 (Головний конструктор С. П. Корольов), Р-12, Р-14, Р-16 (Головний конструктор М. К. Янгель) і рідинних ракетних двигунів.

Випускник ХПІ 1958 р., заступник генерального конструктора КБ ім. Янгеля, один з видатних у світі фахівців з управління і динаміки рідинними ракетними двигунами В. С. Фоменко брав участь у створенні бойових ракет Р-12, Р-14, Р-16, Р-36, Р-36М ("Сатана"), космічних носіїв "Циклон", "Дніпро", "Зеніт", "Енергія - Буран" тощо.

Література:

1. Назаренко С. А. Деятельность воспитанников Харьковского политехнического института в области освоения космического пространства / С. А. Назаренко // Universitates = Университеты. Наука и просвещение. — 2013. — № 2. — С. 64–74.
2. Андреев А. Г. Основные работы ученых ХПИ в области анализа термонапряженных конструкций / А. Г. Андреев, С. А. Назаренко // Вісник НТУ «ХПІ». – Х.: НТУ «ХПІ». — 2013. — № 63 (1036).— С. 3–11.